

Kunskapsskolan i Sverige aktiebolag
org.nr. 5565661815
info@kunskapsskolan.se

2022-11-22

Dnr 2022:578

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens
och rektorns arbete för att fler elever ska få
undervisning av behöriga lärare i
Kunskapsskolan i Sverige AB med särskilt fokus
på Kunskapsskolan i Gävle, belägen i
Gävle kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av hur Kunskapsskolan i Sverige AB och rektorn för Kunskapsskolan i Gävle arbetar för att fler elever ska få undervisning av behöriga lärare. Som behörig lärare räknas den lärare som är legitimerad och undervisar i de ämnen, årskurser och skolformer som hen är behörig i. Det som granskas och bedöms är det arbete huvudmannen och rektorn bedriver. Resultatet av arbetet omfattas inte av granskningen.

Granskningen omfattar både huvudmannens övergripande arbete och rektorns arbete vid den utvalda skolenheten. I de fall huvudmannen ansvarar för mer än en skolenhet har en av dessa valts ut i syfte att dels fördjupa bilden av huvudmannens arbete, dels granska rektorns arbete i frågan.

Skolenheterna som ingår i granskningen har valts ut utifrån att de enligt Skolverkets officiella statistik under den senaste femårsperioden har haft en lägre andel legitimerade lärare som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i än motsvarande andel för riket som helhet.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen av området, vilka beskrivs i bilaga 2. I den bilagan finns också en beskrivning av hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje delområde bedöms om huvudmannens och rektorns arbete uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och beskriver inom vilka områden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Kunskapsskolan i Sverige AB i följande utsträckning:

Rekrytera och behålla behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett brett och uthålligt arbete för att rekrytera och behålla behöriga lärare.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Öka behörigheten bland befintliga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl. Granskningen avslutas därmed.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rekrytera och behålla behöriga lärare

Det här området handlar om hur huvudmannen och rektorn arbetar med att rekrytera och behålla behöriga lärare inom organisationen. I detta arbete ingår att kartlägga och analysera nuvarande och framtida behov av behöriga lärare. Det handlar också om bredd och uthållighet i rekryteringsarbetet och om att ompröva och förnya strategier. Även rektorns och huvudmannens arbete med att behålla de behöriga lärare som finns i organisationen ingår här.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett brett och uthålligt arbete för att rekrytera och behålla behöriga lärare.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn bedriver ett systematiskt arbete med att kartlägga och analysera rekryteringsbehov och kartläggningen omfattar möjligheter till att öka andelen behöriga lärare genom behörighetsgrundande utbildning på ett systematiskt sätt. Vidare visar granskningen att huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och kontinuerligt rekryteringsarbete utifrån de behov som identifierats i kartläggningen samt gör flera insatser som bidrar till att behålla behöriga lärare.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Kartläggning och analys av behov av behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver ett systematiskt arbete med att kartlägga och analysera rekryteringsbehov och kartläggningen omfattar behov av behörighetsgrundande utbildning hos befintliga lärare. Rektorerna och representanter för huvudmannen ger en samstämmig bild av att huvudmannen dels samlar in underlag muntligen genom regelbundna avstämningssamtal med rektorerna, dels via en skriftlig inrapportering som samtliga rektorer gör. I den skriftliga inrapporteringen inventeras vilka lärare som arbetar på skolenheten, om det finns en eventuell övertalighet, ett rekryteringsbehov eller ett behov av att vidareutbilda redan anställda lärare. Genom den gemensamma inrapporteringen får huvudmannen en övergripande bild av rekryteringsbehoven av lärare inom olika ämnen, på olika stadier och vid olika skolenheter. Den ger också en bild av behoven av behörighetsgrundande utbildning. Representanter för huvudmannen har med hjälp av kartläggningen identifierat ett behov av lärare inom praktisk-estetiska ämnen, särskilt inom ämnet slöjd. Resultatet från kartläggningarna diskuteras med rektorerna, både vid olika rektorsmöten och vid enskilda samtal.

Även vid Kunskapsskolan i Gävle sker en kartläggning och en analys av rekryteringsbehov systematiskt och regelbundet. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att rektorn inför varje termin går igenom hur lärarnas behörighet ska fördelas inom organisationen. Lärarna görs också delaktiga i kartläggningsarbetet genom att de både i ämneslagen och i arbetslagen systematiskt diskuterar vilka kompetenser som finns och vilka som saknas. Av rektorsintervjun och intervjuer med lärare framgår också att rektorn tar reda på hur behovet av behörighetsgrundande utbildning ser ut för befintliga lärare. Rektorn har bland annat uppmärksammat att det finns lärare som undervisar i ämnen som de inte är behöriga i.

Rekryteringsarbete

Huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och kontinuerligt rekryteringsarbete utifrån de behov som identifierats i kartläggningen. De intervjuade ger en samstämmig bild av de svårigheter som finns när det gäller att rekrytera behöriga lärare och ger flera exempel på hur de på olika sätt arbetar för att lösa dessa. På huvudmannanivå sker ett aktivt arbete för att göra organisationen till en attraktiv arbetsplats för lärare för att på så sätt attrahera lärare att söka lärartjänster inom organisationen. Till exempel framgår det av huvudmannens annonser och externa information att det finns olika karriärvägar för lärarna och möjligheter till internationella utbyten med olika skolenheter. Vidare uppger representanter för huvudmannen att de arbetar för att attrahera lärare genom att stärka sitt varumärke, detta gör de exempelvis genom att stärka arbetsplatsernas attraktivitet med tydliga stödstrukturer, stark ledning och kollegiala sammanhang. Huvudmannen prövar nya sätt för att öka andelen behöriga lärare i grundskolorna genom att rekrytera studenter som studerar kompletterande pedagogisk

utbildning (KPU). Som exempel har huvudmannen ingått ett samarbete med ett lärosäte där ingenjörer vidareutbildar sig till lärare samtidigt som de är anställda på en skolenhet. Studenterna får heltidslön under tiden de arbetar som lärare på en skolenhet fyra dagar i veckan och går en kompletterande pedagogisk utbildning en dag i veckan.

Huvudmannen arbetar med både övergripande strategier och insatser riktade till specifika skolenheter. En övergripande strategi är att utbilda lärare till handledare för att skolorna ska kunna ta emot lärarstudenter som ska göra sin verksamhetsförlagda utbildning för att på så sätt attrahera lärarstudenter att senare söka lärartjänster inom organisationen. Andra strategier är att utannonsera heltidstjänster, att skolor som ligger i närheten av varandra delar på lärare eller att det betalas ut en rekryteringsbonus till den lärare som tipsar om en lärare som efter en provanställning blir tillsvidareanställd på skolenheten. Detta framgår av såväl intervjuer med representanter för huvudmannen och rektorer, som av insänt material. Vidare framgår att huvudmannens personalavdelning har en viktig funktion i rekryteringsarbetet. De har den samlade bilden av skolornas olika behov och de samordnar exempelvis marknadsföringsunderlag eller annonsunderlag. Biträdande grundskolechef eller personalavdelningen ger sedan rektorerna stöd i det praktiska arbetet utifrån behov. Som exempel på sådant stöd nämner en rektor att hen fått stöd i att göra en nulägesanalys, att utforma och sedan sprida annonser och hjälp att hitta lämpliga vägar för rekrytering. Vidare ser samverkan och arbetsfördelning mellan huvudmannen och rektorerna olika ut beroende på skolornas olika behov av att rekrytera behöriga lärare.

När det gäller rekryteringsarbetet på Kunskapsskolan i Gävle så följer det de principer som bedrivs för arbetet på huvudmannanivå. Av intervju med rektorn framgår att huvudmannen ger stöd vid behov. När det gäller specifika insatser vid skolenheten beskriver rektorn att hen fått hjälp i både marknadsföringsarbetet och i att utforma annonsunderlag. De har också fått hjälp att knyta kontakter med en rekryteringsfirma. Samarbetet med rekryteringsfirman har resulterat i att skolenheten fått fler sökande till sina tjänster och att skolenheten hyrt in pensionerade legitimerade lärare på kortare anställningar. Rektorn har också satsat på att fler lärare ska gå handledarutbildning för att kunna ta emot VFU-studenter som ett led i att på sikt kunna attrahera lärarstudenter att söka lärartjänster inom organisationen. Vidare ger rektorn och de intervjuade lärarna en samstämmig bild av att rektorn engagerar lärarna i rekryteringsarbetet. Det sker dels genom att rektorn efterfrågar idéer och tankar om rekryteringsvägar dels genom sammansättning av tjänster. Det sker också genom att lärarna uppmanas att sprida information om rekryteringsbehov i sina kontaktnät. Lärarna deltar på så sätt i arbetet med att utvärdera och ompröva strategier för att nå ut med information om lediga tjänster.

Arbete för att behålla behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och målinriktat arbete för att behålla de behöriga lärare som arbetar inom skolenheten och huvudmannens organisation. Av intervjuer med representanter för huvudmannen och rektorer framgår att flera av de insatser som görs för att attrahera behöriga lärare att söka nya tjänster också är insatser som bidrar till att minska omsättningen av de lärare som arbetar vid skolenheterna. Det handlar exempelvis om satsningar på olika karriärvägar, om tydlig ledning och förutsättningar för kollegial samverkan. Det handlar också om introduktionsutbildning för alla nyanställda lärare när det gäller skolornas arbetssätt och om att utbilda lärarna i att kunna hålla personliga handledningssamtal med eleverna. Alla skolenheter ingår i olika kluster med andra skolenheter inom huvudmannens organisation som gör att lärare får fler kollegor och möjlighet till kollegialt utbyte. Även ledning av skolenheter är en prioriterad fråga för att attrahera lärare och behålla lärare, vilket tar sig uttryck i att alla skolenheter har tydliga stödstrukturer för rektorer. Exempelvis har alla skolenheter biträdande rektorer och rektorerna kan få huvudmannens stöd i exempelvis personal-, kommunikations-, juridik- eller pedagogikfrågor. Av samtliga intervjuer framgår också att den årliga kickoffen med föreläsningar samt att jul- och sommargåvor till alla lärare är uppskattade inslag. Dessutom ger de intervjuade en samstämmig bild av att det pågår ett strategiskt arbete från huvudmannens sida med fokus på att behålla befintliga lärare.

På Kunskapsskolan i Gävle genomför rektorn flera insatser för att behålla de behöriga lärare som arbetar på skolenheten. Av intervjun med rektorn framgår att hen arbetar för att ha en bra löneprocess för att kunna ge behöriga lärare en relevant lön. Andra områden som betonas för att behålla lärare är till exempel pensionsväxling, friskvårdsbidrag, delaktighet och inflytande, inkludering samt kompetensutveckling och möjlighet till olika karriärvägar. Som exempel på hur lärarna görs delaktiga och har inflytande berättar en lärare att hen och en ämneskollega föreslagit att de under vissa lektioner ska vara två lärare på lektionerna i ämnet och då undervisa större elevgrupper. Rektorn lyssnade på lärarnas förslag och förändrade utifrån lärarnas önskemål. Som exempel på hur lärare ges möjlighet till olika karriärvägar berättar lärarna att de kan söka olika typer av karriärtjänster, de kan exempelvis bli ämnesansvarig, arbetslagsledare eller förstelärare. Enligt rektorn och de intervjuade lärarna genomförs det även flera insatser för att behålla behöriga lärare inom ramen för arbetsmiljöarbetet. Av intervjuerna framgår att rektorn till exempel vid medarbetarsamtal efterfrågar information om lärarnas trivsel och förslag till förbättringar diskuteras.

Öka behörigheten bland befintliga lärare

Det här området handlar om huvudmannens och rektorns arbete med att öka behörigheten bland de lärare som redan finns i organisationen genom behörighetsgrundande utbildning. Det omfattar dels arbetet med att informera om möjligheter, uppmuntra och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning, dels de reella förutsättningar huvudmannen och rektorn ger lärare att delta i sådan utbildning.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och samlat arbete med att informera om möjligheterna till och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Huvudmannen och rektorn arbetar på flera sätt för att ge lärare förutsättningar att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Information, uppmuntran och stöd

Huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och samlat arbete med att informera om möjligheterna till och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. De intervjuade ger en samstämmig bild av det övergripande arbetet. I kartläggningsarbetet följer personalavdelningen upp lärarnas behörighet på ett strukturerat sätt tillsammans med respektive rektor. Kartläggningen visar vilka behov respektive enhet har och vilka möjligheter det finns för lärare att läsa behörighetsgrundande utbildning. Med kartläggningsarbetet som utgångspunkt för rektorn för respektive skolenhet en dialog med lärarna om olika möjligheter som finns till behörighetsgrundande utbildning. Dialogen sker vid medarbetarsamtal och uppföljande samtal som lärarna har med rektorn. Lärarna informeras också om olika möjligheter till vidareutbildning när det är arbetsplatsträffar och via det nyhetsbrev som huvudmannen skickar ut till samtliga medarbetare en gång i veckan. I nyhetsbrevet informeras det bland annat om olika typer av behörighetsgrundande utbildningar.

På Kunskapsskolan i Gävle bedriver rektorn ett aktivt och samlat arbete med att informera och stödja lärarna att delta i behörighetsgrundande utbildning. Såväl rektorn som de intervjuade lärarna uppger att lärarna ges information om och stöd att delta i olika behörighetsgrundande utbildningar. Detta sker systematiskt via medarbetarsamtal och uppföljande samtal som rektorn håller med varje lärare

minst tre gånger per läsår. De intervjuade ger också en samstämmig bild av hur rektorn följer upp hur det går för lärare som deltar i behörighetsgrundande utbildning och hur rektorn uppmuntrar och ger lärarna stöd att bli färdiga med sina studier. En lärare berättar att deltagande i behörighetsgrundande utbildning planeras tillsammans med både rektorn och skolenhetens schemaläggare för att på så sätt kunna möjliggöra studierna i så hög utsträckning som möjligt.

Reella förutsättningar att delta i behörighetsgrundande utbildning

Rektorn och huvudmannen arbetar på flera sätt för att ge förutsättningar till lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Av samtliga intervjuer framgår att huvudmannen bedriver ett samlat arbete för att möjliggöra deltagande i behörighetsgrundande utbildning. Huvudmannen har en dialog med rektorerna om huruvida insatser ryms inom skolenheternas tilldelade budget. I annat fall kan huvudmannen justera budgeten för att rektorn inte ska behöva skära i andra kostnader. Personalavdelningen följer upp lärarnas behörighet på ett strukturerat sätt, vilka behov respektive enhet har och vilka möjligheter det finns för lärare att läsa behörighetsgrundande utbildning. Om det är så att en skolenhet påverkas i stor utsträckning för att en lärare ska läsa en behörighetsgrundande utbildning involveras huvudmannen. Då har rektorn en dialog med närmsta chef eftersom det blir en resursfråga som behöver hanteras.

När det gäller Kunskapsskolan i Gävle arbetar rektorn för att ge de lärare som deltar i behörighetsgrundande utbildning goda förutsättningar att genomföra den. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att stödet kan se olika ut och beror på vad varje individ behöver. Stöd som ges kan exempelvis handla om att skolenheten betalar för kurslitteratur eller resor till studieorten. Lärare som deltar i kompletterande pedagogisk utbildning får lön för en heltidstjänst för 80 procents arbete och 20 procents studier. Lärare berättar att rektorn har en kontinuerlig dialog med läraren om hur det går med studierna och att läraren ibland ges extra tid till studierna vid exempelvis elevernas studiedagar. Rektorn och biträdande rektorn följer upp hur utbildningen går både vid medarbetarsamtal och vid mer spontana tillfällen.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

Malin Lundquist
Beslutsfattare
Signerat av: Malin Lundquist

X Sara Algulin

Sara Algulin
Föredragande
Signerat av: Sara Algulin

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Maria Mowitz och utredare Sarah Vinterlycka deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Besöket på Kunskapsskolan i Gävle genomfördes den 11 oktober. Den 13 oktober genomfördes en digital intervju med tre referensrektorer och den 17 oktober genomfördes en digital intervju med två representanter för huvudmannen. Utredare Sara Algulin, Maria Mowitz och enhetschef Sofia Lindstrand var med vid samtliga intervjuer.

Kunskapsskolan i Sverige aktiebolag ansvarar för 29 grundskolenheter, varav Kunskapsskolan i Gävle är en.

Skolverkets officiella statistik visar att andelen legitimerade lärare i grundskolan som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i (heltidstjänster) har varierat de senaste fem läsåren i Kunskapsskolan i Sverige AB. Andelen har varierat mellan 64,3 procent och 65,4 procent. Under samma period har motsvarande andel för riket som helhet varierat mellan 70,1 procent och 71,4 procent i. Läsåret 2021/2022 var andelen lärare som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i 65,4 procent i Kunskapsskolan i Sverige AB och motsvarande andel för riket som helhet 71,0 procent. Läsåret 2021/2022 varierade andelen mellan huvudmannens grundskolenheter med cirka 54 procentenheter. Lägst andel hade Kunskapsskolan i Jönköping (33,6 procent) medan Kunskapsskolan i Norrköping hade högst (87,8 procent).

För Kunskapsskolan i Gävle visar Skolverkets officiella statistik att andelen lärare som är legitimerade och undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i, varierar de senaste fem åren mellan 32,4 procent och 47,4 procent. Läsåret 2021/2022 var andelen 47,4 procent.

Av den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av i samband med granskningen framgår att på Kunskapsskolan i Gävle är det 19 av 22 lärare som är legitimerade lärare. Sju av dessa lärare undervisar i ämnen eller en skolform som de inte är behöriga i.

På skolenheten är det två av lärarna som går behörighetsgrundande utbildning för att bli legitimerade lärare. En lärare läser en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) och en lärare läser vidareutbildning av lärare (VAL).

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information verksamheten som sedan bedöms i relation till fastställda kvalitetskriterier för att identifiera såväl styrkor som svagheter i det arbete som bedrivs. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med lärare vid den utvalda skolenheten
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn för den utvalda skolenheten
- En intervju med representanter för huvudmannen
- En gruppintervju med rektorer
- Insända dokument från huvudmannen och rektorn
- Den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten och huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll samt getts möjlighet att inkomma med synpunkter.

Bedömningsområden

Bedömningarna görs i relation till kvalitetskriterier som Skolinspektionen tagit fram inom ramen för granskningen.

Inom respektive område granskas huvudmannens och rektorns arbete inom följande delar:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning gör huvudmannen och rektorn breda och uthålliga ansträngningar för att rekrytera och behålla behöriga lärare?

- Kartlägga och analysera behov av behöriga lärare.
- Brett och uthålligt arbete med att rekrytera behöriga lärare.
- Aktivt arbete för att behålla de behöriga lärare som arbetar på skolan och inom huvudmannens övriga grundskolor.

Frågeställning 2: I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning?

- Uppmuntra och stödja undervisande lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.
- Skapa reella förutsättningar för undervisande lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/huvudmans-och-rektors-arbete-for-att-fler-elever-ska-fa-undervisning-av-behoriga-larare/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1 och 2

2 kap. 8, 9, 10, 13, 18 och 34 §§ och 4 kap. 3 och 4 §§ skollagen (2010:800)

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.8 Rektorns ansvar.